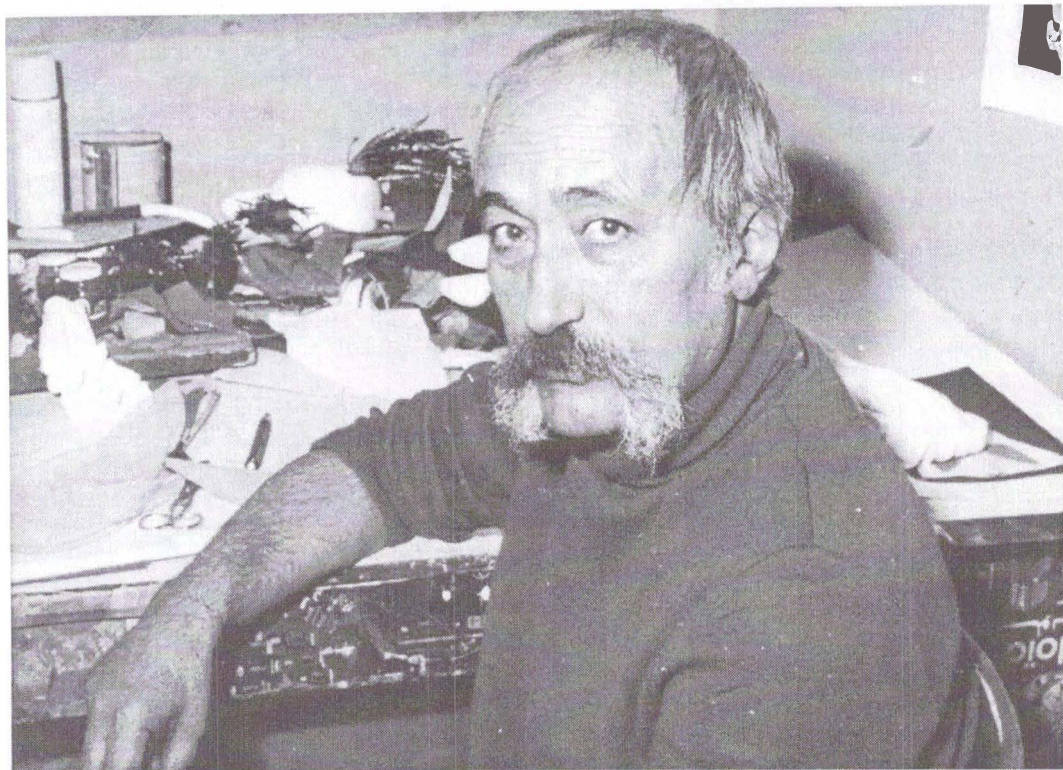

Eustațiu GREGORIAN:

"Vreau să rămân păpușar"

Trăiește printre noi și pentru bucuria noastră, de 73 de ani, Eustațiu Gregorian, răsfățatul tuturor și cel care ne răsfătă cu harurile sale artistice și omenști. În curând va împlini cinci decenii de când slujește unui veritabil Altar: Teatrul său.

Alexandru Fireșcu: *De unde această credință, „nene Grigoriță”?*

Eustațiu Gregorian: Să nu mi-o luați în nume de rău dacă vă spun că tatăl meu, când m-a scufundat în cristelniță, mi-a zis să rămân întotdeauna la aceeași credință. A fost un preot mult prea cucernic, și dânsul, în Scăieștii Doljului...

A.F.: ... în satul pictorului Henri Catargi...

E.G.: Exact, și a plătit aprig pentru credințele sale...

A.F.: ... nu mai puțin Dumneavoastră...

Aici, Eustațiu Gregorian își pleacă fruntea, îngândurat, parcă nevoindu-se să nu-și mai amintească de anii în care, pur și simplu, îi era interzisă însăși înscrierea la exameneul de admitere în facultate. A trebuit să urmeze, fără a le termina, niște cursuri de arhitectură. I-au prins bine când a fost admis într-o faimoasă echipă de „frescari”, care au zugrăvit faimoasele

mănăstiri Dămăroaia și Plumbuita. Așa a câștigat o pâine aspră. Revenind la Craiova, s-a înscris la Școala populară de artă (vechiul conservator Cornetti), la clasele profesorilor Ion Hagiescu și Nicolae Marinache.

A.F.: *Ce v-a determinat, în cele din urmă, să optați pentru scenografia în teatrul de păpuși, pentru care vi se părea că n-aveți chemare?*

E.G.: „Chemarea” a venit din partea directorului Horia Davidescu care a vrut, pur și simplu, să-mi dea o pâine (în 1955!) sau poate a văzut ceva în mine... De atunci, nimeni nu mi-a desfăcut contractul de muncă și nu mi-a dat vreun transfer. Am rămas locului, m-am ținut locului...

A.F.: *Și, totuși, de ce specialiștii, colegii și spectatorii apreciază unanim că sunteți un „mare chemat” în această artă...*

EG: Știți cum se spune într-un ghiers de pe la noi: „Mi-a cântat o păsărea...”

AF: ...păsăreaua „Colibri...”? (nn. „Colibri” este noul nume al Teatrului pentru copii și tineret din Craiova!)

E.G.: poate. Mă bucur că nu mi-a cântat vreun cuc, să zbor ca el din cuib în cuib.

A.F.: *Ați și zburat, totuși, dar în cuiburi primitoare – aici la Craiova, dar și în alte teatre din țară și de peste hotare, cu care ați colaborat, realizând spectacole minunate, performante...*

E.G.: Mă rușinez dacă vă spun că am avut trufia să le număr: 316, bob cu bob...

A.F.: *În afara teatrelor din țară (de păpuși, dar și miniteatre dramatice pentru copii și tineret), ce „afișe” ați mai pecetluit cu numele Dumneavoastră?*

E.G.: Am făcut scenografia mai multor spectacole la Uppsala, Los Palma, Subotica (12 premiere!), Győr (5 premiere), Eger, Chișinău, Damasc, Rabat... și mai departe...

A.F.: *De unde v-ați întors și cu premii răsunătoare...*

E.G.: A fost să fie așa... Mi-au dat premii: de două ori în Serbia, o dată în Ucraina, de două ori la Chișinău... M-am simțit, desigur, onorat pentru aceasta, dar vă mărturisesc că premiile care m-au bucurat cel mai mult au fost cele ce ne-au revenit mie și teatrului craiovean în anii primelor decolări spre festivalurile de creație internaționale din anii '50–'60. Și cu ce spectacole: *Domnul Goe*, *Tom și Huck*, *Evantaiul... Cinci săptămâni în balon... ș.a.m.d.*

Premiile ca premiile, dar pe noi ne-au fericit cel mai mult prilejurile (și privilegiile) de a fi pe același podium cu „vrăjitorii” conduși de Serghei Obrazțov, Yves Jolly, Andre Tahon... Ce ne puteam dori mai mult?!

A.F.: *„Decolările” dvs. în lume au fost numeroase și în postura de pictor și grafician „globe trotter”...*

E.G.: În afara participărilor la expozițiile de scenografie din țară, am participat la toate Bienalele de pictură și grafică, am avut șapte „personale” și mai multe colective, în zonă și în țară....

A.F.: *... ca și la expoziții de scenografie din New York, Paris, Subotica, Praga, Kragueva, Sarno–Sardinia ș.a.*

E.G.: Văd că aveți „dosarul” meu...

A.F.: *De ce nu?! Am avut totdeauna „acces” la „dosarul” dvs. El îmi spune, între altele, că ați împodobit, cu lucrări proprii, incinte și fațade proeminente: tapiseria uriașă „Sânziene” se află în clădirea Parlamentului, iar mai multe mozaicuri dau farmec fațadelor Liceului de artă „Marin Sorescu” și Facultății de electrotehnică din Craiova. De altfel, ați fost încununat cu un important premiu pentru artă monumentală.*

E.G.: E adevărat. Vreau să mă încerc și mai mult în această artă...

A.F.: *Și cum rămâne cu „arta-liliput”...?*

E.G.: Rămâne, neapărat, prima și cea de pe urmă dragoste...

A.F.: *În fond, ce v-a atras atât de mult – și definitiv – spre scenografia destinată spectacolelor specifice pentru copii și tineret?*

E.G.: Mă cunoașteți foarte bine și de demult... Știți că nu-mi plac două lucruri: lauda de sine și „conferințele”. Dar pot să spun că teatrul de păpuși se dovedește teatrul cel mai propice pentru toate fanteziile posibile. Este inovație continuă, imaginație fără limite, experiment tehnic susținut, stilizare îndrăzneată, esențializare profundă, paletă de culori bogată, un simț precis al spațiilor. Scenografia mea a crescut prin conlucrările cu importanți regizori (Horia Davidescu, Vlad Mugur, Silviu Purcărete, Ștefan Lenchiș ș.a) și cu trupa craioveană, în continuu urcuș spre condiția de „actor total”. Am simțit nevoia, de la spectacol la spectacol, să fac păpuși cât mai individualizate, frumoase și expresive, ca și decoruri proiectate cu ingeniozitate. Am trecut, cu trudă, dar și cu lejeritate anume câștigată, de la păpușa de mână la păpușa-mască, marionete în umbră chinezească, păpuși mânuite în sistemul Vayang, fără față etc, etc. Propriu-zis, teatrul de păpuși și cel de personaje-actori reprezintă, pentru mine, un continent încă nedescoperit total. M-a tentat să contribui, tot mai mult, la geometrii scenice cât mai îndrăznețe, să făuresc (prin decor, păpuși, costume) un fabulos modern, cucerind pentru noile miracole de pe scenă – care oglindesc, în felul lor specific,

lumea și aspirațiile de azi – un public nedefinit ca vârstă. Copiilor, cu atât mai mult, trebuie să le ofer spectacole de teatru care să le fie familiare, să le încânte imaginația, să-și însușească efectiv răspunsurile moralizatoare ce se dau frământărilor lor. Împreună cu colegii mei de teatru, cu dramaturgii și cu toți ceilalți colaboratori, vrem să împlinim destinul actual și de viitor al acestui teatru specific, în sensul unei calde și inteligente vechi previziuni a lui Jules Romain: „În ziua în care păpușile își vor relua printre noi locul ce li se cuvine, oamenii, care nici nu se mai gândesc la ele, vor fi uimiți să vadă de ce sunt în stare”. Orice experiențe noi voi parcurge de aici înainte, vreau să rămân „păpușar”, funciar legat de această mare artă...

A.F.: *Bravo, bravissimo!...Ați „conferențiat” superb!Aș vrea să apreciez că, în sutele de spectacole pe care le-ați înnobilat prin pasiunea și măiestria dumneavoastră., ați apelat la mijloace simple, dar pline de expresie și totdeauna bogate, metafore, umor și sensuri profunde. Fie că a fost vorba de un decor, măști și personaje de commedia dell’arte, de eroii unui basm popular sau talmăcit de creatori ca Marin Sorescu și I.D. Sîrbu, Eustațiu Gregorian a găsit totdeauna în paleta se trăsătura primă, definitorie a personajului și a cadrului scenic adecvat.*

E.G.: Aș vrea și eu să apreciez că, dacă este adevărat ce spuneți dumneavoastră cu atâta generozitate, căutărilor mele plastice sunt fundamentate

Cu I.D. Sîrbu

Cu Ion Sălișteanu

nu pe jocuri formale, ci pornite de la sugestiile oferite de conținutul textului dramatic. Așa cum îi plăcea să spună lui Alecu Popovici, „cu cât eroii sunt mai mici, cu atât – noi, artiștii – trebuie să avem gânduri mai mari și totdeauna noi”. Această deviză este la fel de valabilă și pentru spectacolele pentru copii și tineret, cu personaje-oameni. Dacă, uneori, am folosit arbitrarul aparent al unor stilizări împinse prea departe, mișcarea păpușarilor sau a interpreților-ființe au dat imediat fiecărui obiect din décor sensul cerut de acțiune.

A.F.: *Cronicarii de specialitate v-au statuat ca atare și v-au stimulat, prețuindu-vă. Pe care i-ați simțit mai aproape?*

E.G.: *...Valentin Silvestru, Mihnea Gheorghiu, I.D. Sârbu, François Pamfil, Margareta Niculescu, Cristian Pepino, Ion Frunzetti, Victor Parhon și ...bineînțeleș...Alexandru Firescu...*

A.F.: *Molto-grazie! Grațios, ca și opera dumneavoastră scenografică. Apropo, dintre colegii și colaboratorii dumneavoastră, cu cine ați începe elogiul meritat.*

E.G.: *Cu cei numiți mai înainte, urmând: Florica Teodoru, Dorin Tănăsescu, Tudor Chirilă, Oana Leahu, Valentin Dobrescu, Silviu Steciuc, Maria Mierluț și – vai, să nu-l uit! – belgrădeanul Jivomir Iocovici...Să-mi fie iertată orice regretabilă omisiune...*

A.F.: *Dar dintre spectacolele teatrului în care sunteți veteran fără vârstă (sau decan de vârstă!) pe care le-ați iubit mai mult?*

E.G.: Sunt numeroase „iubirile” mele: *Talion, Corbul, Pasărea albastră, Amnarul fermecat, Micul Prinț...* și, bineînțeles, spectacolele tineretilor noastre...

A.F.: *Ați realizat, nu o dată, scenografia mai multor spectacole pentru „teatru mare”... dar poate nu îndeajuns ați fost solicitat în acest sens...*

E.G.: Știți, bunul tatălui meu a fost preot, tata tot preot și m-au învățat să nu-mi fac chipuri cioplite; bunul meu a fost picher și mi-a zis să-mi pietruiesc propria-mi ogradă. De asta am dorit să rămân la altarul meu, în ograda mea, la rostul meu într-un teatru care mi-a dat sensul existenței, care slujește bucuriei și apărării vieții.

A.F.: *La ce vă gândiți mai mult în nopțile fără somn?*

E.G.: La ceea ce mai pot face pentru a găsi mijloacele cele mai armonice, cele mai laconice, dar și cele mai artistice de expresie plastică. Mă tentează acum, cel mai mult, să folosesc într-unul dintre spectacole mijloacele cinematografului, iar într-altul, dimpotrivă, să transpun în mod parodic aceste mijloace, marcând devotamentul meu dintotdeauna pentru teatrul de păpuși și pentru orice formă de artă din dreptunghiul liliputan. Am casă, doi „copii mari” – fiica și nepoata mea au trăit în acest teatru ca într-o adevărată mare familie. Ele îmi inspiră, uneori, atari „jocuri”, care nu sunt „jocuri secunde” în sine, ci jocuri cu legi nescrise, cu gravitatea și scopul lor, ca o repetare a faptelor viitoare de viață.

Alexandru FIRESCU

